

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DEPRESYON, ANKSİYETE VE STRES DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Doç. Dr. Ahmet Üstün
Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
ustunahmet05@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Adem Bayar
Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
adembayar80@gmail.com

Özet

Depresyon, anksiyete ve stres konusu tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de birtakım araştırmacılar tarafından farklı örneklem grupları üzerinde çalışılmakta olan önemli konulardan biridir. Bununla birlikte ilgili literatür incelendiğinde Amasya ilinde gerçekleştirilmiş depresyon, anksiyete ve stresin yaygınlığına ilişkin çok sayıda araştırmaya rastlanılmamaktadır. Bundan dolayı bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesidir. Bu araştırma betimsel bir çalışma olup araştırmanın çalışma grubunu Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin farklı sınıflarında öğrenim görmekte olan 241’ini kız ve 93’ünü erkek öğrenciler olmak üzere toplam 334 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Depresyon, Anksiyete, Stres Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Toplanan veriler ise t-testi ve korelasyon ile analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda araştırmacılar özgüven ve anne-baba tutumu faktörleri ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulurlarken cinsiyet faktörü ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında herhangi bir ilişki olmadığını bulmuşlardır.

Anahtar Sözcükler: Üniversite öğrencisi, depresyon, anksiyete, stres.

AN INVESTIGATION OF UNIVERSTY STUDENTS’ DEPRESSION, ANXIETY AND STRESS LEVELS RELATED TO THE DIFFERENT VARIABLES

Abstract

Depression, anxiety, and stress is one of the most popular topics which has been working with different sampling group by some researchers not only in Turkey but also in the world. However, when the literature has been examined, there exist just a few studies on this topic in Amasya. That is why; the aim of this current study is to examine university students’ depression, anxiety, and stress levels related to different variables. This study is a kind of descriptive research. The sample of this study consists of 241 female and 93 male (in total 334) university students in different classes at College of Education, Amasya University. In order to collect data, “Depression, Anxiety, and Stress Scale” and “Personal Information” have been employed. All collected data has been analyzed by t-test and correlation. Based on the analyzing collected data, the researchers have come to the conclusion that there is a statistically significant relationship between self-confidence and parental attitude with depression, anxiety, and stress levels. On the other hand, the researchers have found that there is no relationship between gender and depression, anxiety, and stress levels.

Key Words: University student, depression, anxiety, stress.

GİRİŞ

Günümüzde birçok araştırmacı depresyon, anksiyete ve stresin genel duygusal problemler olduğunu kabul etmektedir (Akpınar, 2013; Durna, 2006; İlhan, Bahadır ve Toptaner, 2014; Toros, Tot ve Düzovalı, 2002; Tuğrul, 2000; Yıldırım, 1991; Yılmaz ve Ocakbaşı, 2010). Dolayısıyla, insanlar gündelik hayatta bu üç duygu durumunu öyle ya da böyle mutlaka yaşarlar. Bu anlamda mühim olan bu duygu durumlarından kaçmak değil olası yaşanması durumunda bu duygularla nasıl başa çıkılabileceğini bilmektir. Şüphesiz, bu duygu durumlarından en yaygın ve hafif olanı strestir. Dinçer (1994)'e göre stres, herhangi bir dışsal uyarıcının organizmada yaratmış olduğu olumsuz psikolojik ya da fiziki sonuçlar olarak tanımlanabilir. Kuşkusuz her bireyin ve her öğrencinin günlük yaşamında stres yaratacak pek çok faktör bulunmasına rağmen stres altında olup olmamak kişiden kişiye değişir.

Hayatın içinde birçok neden depresyon, anksiyete ve stres oluşturabilir. Yangın, sel baskını gibi afetler, uzun süreli ya da ağır hastalıklar, aile içi geçimsizlik, iş yerinde yaşanan problemler, ekonomik kaynaklı sorunlar, işten atılma korkusu ve trafikte seyir halindeyken yaşanan birtakım aksaklıklar depresyon, anksiyete ve strese sebep olabilecek günlük hayat içerisindeki olası durumlardır.

Bundan dolayı nelerin stres kaynağı görüldüğü ve ne kadar stres yaşandığı kişiliğe ve olaylara bakış açısına bağlıdır. Bu yüzden stres çevresel faktörlerden de etkilenmektedir (Kapıcı, 2004; Kocabaşoğlu, 2009). Karamustafalıoğlu ve Yumrukçal (2011)'a göre depresyon, bir duygu durum bozukluğudur. Çünkü depresyonda bulunan bir birey duygu durumunun normalin üzerinde ya da normalin altında olan aşırı halini yaşar (Karamustafalıoğlu ve Yumrukçal, 2011).

Köroğlu'nun 2014 yılında yayınlamış olduğu "Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı DSM V" adlı kitabı ile 2013 yılında ortaya koymuş olduğu "DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı" adlı kitaplarında depresyon belirtileri; üzgünlük, kederli hissetme veya normalde zevk aldığı şeylere karşı ilgisini kaybetme, Kişisel bakımda azalma, çok uyuma, hiç uyuyamama, iştah kaybı ya da iştah artışı, konsantrasyon problemleri yaşama karar vermede güçlükler yaşama, kendini değersiz hissetme, kendini suçlama, enerji kaybı yaşama, intihara meyilli olma, ölüm düşüncesine sahip olma, gündelik hayatını sürdürmekte güçlük çekme, ağır depresyonda olma, halüsinasyon görme şeklinde sıralanabilir. Akın ve Çetin (2007) çalışmalarında ergenlik döneminde yaşanan en büyük ruhsal sorunlardan birini depresyon olarak belirtmişlerdir. Buna göre depresyonun görülme sıklığı çocukluk döneminde daha az olmasına rağmen ergenlik döneminde görülme sıklığında ciddi bir artış söz konusudur.

Şüphesiz her hastalığın olduğu gibi depresyon hastalığının da tedavisi mümkündür. Özellikle depresyon tedavisinde klinik yöntemi oldukça fazla tercih edilmektedir. Depresyon hastalarının on sekiz aylık tedavi ve takip programında ilaçlarını düzenli ve önerilen dozda kullanma oranlarının, tüm koşullar sağlanmış olsa bile ancak %70-80 dolaylarında kaldığı bilinmektedir. Bu durum depresyonla başa çıkabilmeyi azaltan önemli bir gerçekliktir (Eskin, Ertekin, Harlak ve Dereboy,2008).

Tanımlanamayacak derecede bir korku ve kaygı hissine anksiyete diyebiliriz. Kaygı ya da tasa olarak da bilinen anksiyete, nefes sorunları, titremeler, fazla terlemelerin ortaya çıkmasıyla kendini gösterir. Bunlara ek olarak sıkıntı, heyecan ve kötü şeyler olacak hissi yaşama gibi psikolojik sorunlar da anksiyetinin diğer belirtileridir (Alkın, Yemez, ve Mantar, 2011; Deniz ve Sümer, 2010; Özen ve Temizsu, 2010). İnsanlar hayatta az ya da çok kaygı ile karşılaşmaktadır. Bu bağlamda, anksiyete genellikle herhangi bir sorun ve hastalık belirtisi olmadan da baş gösterebilir.

Yukarıda sırası ile anlatılan stres, depresyon ve anksiyete arasında bir etkileşimin var olduğu söylenebilir. Stres, depresyon ve anksiyeteye göre daha hafif yaşanırken, depresyon bu üç duygu durumu arasında yaşanan en ağır duygu durumu olarak ifade edilebilir. Bu araştırmanın amacı; Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği'ni kullanarak üniversite öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi ve bu düzeyleri en aza indirmek için birtakım önlemler alınması konusunda bazı önerilerde bulunmaktır. Bu amaca ulaşma adına araştırmacılar çalışma boyunca aşağıdaki sorulara yanıt aramışlardır.

1. Öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri ile cinsiyetleri arasında bir fark var mıdır?
2. Öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri ile özgüvenleri arasında bir fark var mıdır?
3. Öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri ile anne-baba tutumu arasındaki ilişki nasıldır?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırma betimsel bir çalışma olup, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 334 öğrenci çalışma grubunu oluşturmaktadır. Depresyon, Anksiyete ve Stres Ölçeği 241 kız, 93 erkek öğrenci olmak üzere toplam 334 öğrenciye uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama araçları olarak Depresyon, Anksiyete, Stres Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Depresyon, Anksiyete, Stres Ölçeği (DASÖ)

Lovibond ve Lovibond tarafından 1995 yılında geliştirilen bu ölçek, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümünden Ahmet Akın ve Bayram Çetin tarafından geçerlik ve güvenilirliği 2007 yılında hesaplanmıştır.

Depresyon, Anksiyete, Stres Ölçeği, likert tipi bir ölçek olup 42 maddeden oluşmaktadır. Testin uygulanması özel bir uzmanlık gerektirmektedir. Ölçekteki her bir madde "0" bana hiç uygun değil, "1" bana biraz uygun, "2" bana genellikle uygun ve "3" bana tamamen uygun şeklindeki 4'lü likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Dolayısı ile çalışmaya katılan her bir katılımcı ölçeğin her bir maddesini ayrı ayrı okuyarak, cümlelerin karşısında bulunan "0" bana hiç uygun değil, "1" bana biraz uygun, "2" bana genellikle uygun ve "3" bana tamamen uygun anlamlarına gelen sayılardan kendisine en uygun olanı işaretlemesi istenmektedir. Her cümlelerin başında A (Anksiyete), D (Depresyon), S (Stres) harflerine göre işaretlemiş oldukları sayı değerleri üç ayrı gruptaki puan olarak toplanır.

Akın ve Çetin 2007 yılında yapmış oldukları uyarılma çalışmasında Depresyon, Anksiyete, Stres Ölçeği'nin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısını 0.89, olarak bulurlarken depresyon alt boyutu için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısını 0.90, anksiyete alt boyutu için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısını 0.92 ve stres alt boyutu için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.92 olarak bulunmuştur. Ayrıca Akın ve Çetin (2007) ölçeğin test tekrar test güvenilirlik puanını belirlemek için 21 gün arayla 157 üniversite öğrencisine iki kez uygulamışlar ve iki uygulama arasındaki korelasyon katsayılarını her üç alt boyut için 0.98 ($p < .001$) ve ölçeğin tümü için 0.99 ($p < .001$) olarak bulmuşlardır. Tüm bu bulgular ölçeğin güvenilir olduğu göstermektedir.

Tablo 1: Puantaj Tablosu

	Depresyon	Anksiyete	Stres
Normal	0-9	0-7	0-14
Hafif	10-13	8-9	15-18
Orta	14-20	10-14	19-25
İleri	21-27	15-19	26-33
Çok İleri	28+	20+	34+

Bu ölçeği geliştirenler tarafından depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin derecelendirmesi yukarıdaki tablodaki gibi yapılmıştır (Akın ve Çetin, 2007).

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel bilgi formu, araştırmada incelenen depresyon, anksiyete ve stres ile ilgili olduğu düşünülen kişisel değişkenler hakkında bilgi toplamak amacı ile oluşturulmuş birtakım sorulardan meydana gelmektedir. Buna göre kişisel bilgi formu bireylerin cinsiyeti, sağlık durumları, anne-baba ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri, özgüvenleri ve sınıf düzeyleri gibi farklı değişkenleri tespit etmek amacı ile kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Öncelikli olarak Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerden 400 tanesi tesadüfi olarak belirlenmiş ve çalışmaya gönüllülük esasına bağlı olarak davet edilmişlerdir. Ancak bu öğrencilerden 334 tanesi (241'i kız ve 93'ü erkek) çalışmaya gönüllü olarak katılmışlar ve ölçeği yanıtlamışlardır. Ölçek kalem-kağıt tekniği kullanılarak katılımcı gruba uygulanmıştır. Ölçeğin yanıtlanması için gereken ortalama süre 20 dakikadır. Ölçeğin uygulanması sonrasında elde edilen veriler Microsoft Excel programında kodlanmış ve bunun devamında ilgili doküman SPSS programına aktarılmıştır. Bu şekilde son hali elde edilen veriler SPSS 20 paketi kullanılarak analiz edilmiştir. Depresyon anksiyete stres düzeylerinin belirlenen değişkenlere göre anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediği t-testi ve korelasyon analizi ile test edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma sonucu puantaj tablosu göz önünde bulundurularak çalışmaya katılan öğrenciler, stres düzeyine göre incelendiğinde grubun %55,4'ü normal, %19,2'si hafif, %24'ü orta, %0,6'sı ileri, %0,9'unun çok ileri düzeyde strese sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrenciler anksiyete düzeyine göre incelendiğinde grubun %47'si normal, %9,6'sı hafif, %24,3'ü orta, %13,8'i ileri, %5,4'ü çok ileri düzeyde; depresyon düzeyine göre karşılaştırıldığında ise %65,3'ü normal, %16,2'si hafif, %11,1'i orta, %4,5'i ileri %3'ü çok ileri düzeyde olduğu depresyona sahip oldukları tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2: Çalışma Grubunun Depresyon Anksiyete ve Stres Puanları

Depresyon, Anksiyete, Stres Düzeyi	Depresyon		Anksiyete		Stres	
	f	%	f	%	f	%
Normal	218	65,3	157	47,0	185	55,4
Hafif	54	16,2	32	9,6	64	19,2
Orta	37	11,1	81	24,3	80	24,0
İleri	15	4,5	46	13,8	2	,6
Çok İleri	10	3,0	18	5,4	3	,9
Toplam	334	100,0	334	100,0	334	100,0

Araştırma sonuçları t-testi kullanılarak cinsiyete göre incelendiğinde cinsiyet ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. (Tablo 3). Bu sonuçlara göre öğrencilerin cinsiyetlerinin depresyon, anksiyete ve stres üzerinde herhangi bir etkisi bulunmamaktadır (*p<0,05).

Tablo 3: Uygulanan DAS Ölçeğinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

		N	X	Ss	t	Sd	p
Depresyon	Bayan	241	8,19	7,35	-,83	332	0,652
	Erkek	93	8,94	7,42			
Anksiyete	Bayan	241	9,24	6,33	,40	332	0,584
	Erkek	93	8,93	6,42			
Stres	Bayan	241	14,16	7,28	,26	332	0,453
	Erkek	93	13,93	7,11			

*p<0,05

Araştırma sonuçları özgüvenin yüksek veya düşük olmasının depresyon, anksiyete ve stres üzerindeki etkisine göre incelendiğinde özgüven ile depresyon, anksiyete ve stres arasında anlamlı bir fark olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Tablo 4). Buna göre özgüveni yüksek bireylerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri düşük olmasına karşın özgüveni düşük bireylerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri yüksektir (p<0.001).

Tablo 4: Uygulanan DAS Ölçeğinin Özgüven Değişkenine Göre t-testi Sonuçları

		N	X	Ss	t	Sd	p
Depresyon	Yüksek	234	6,59	5,67	-4,29*	332	0,000
	Düşük	100	12,63	9,01			
Anksiyete	Yüksek	234	7,91	5,61	-5,24*	332	0,000
	Düşük	100	12,07	7,02			
Stres	Yüksek	234	13,02	6,87	-6,19*	332	0,000
	Düşük	100	16,63	7,42			

*p<0.001

Anne baba tutumu ile depresyon, anksiyete ve stress düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için bağımsız değişken (anne-baba tutumu) ile bağımlı değişken (depresyon, anksiyete ve stres) arasındaki korelasyona bakılmıştır. Tablo 5'te görüldüğü gibi otoriter ve ilgisiz anne-baba tutumu ile depresyon düzeyi arasındaki ilişki pozitif ve yüksek düzeyde görülürken, demokratik ve hoşgörülü anne-baba tutumu ile depresyon düzeyi arasındaki ilişki ise negatif ve orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca tüm bu ilişki bulgular istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir (p<0.05).

Tablo 5: Anne Baba Tutumu ile Depresyon Düzeyi Arasında Korelasyon Katsayısı Sonuçları

	X	Ss	N	R	p
Depresyon Otoriter	13,11	9,22	334	0,81	,000
Depresyon Demokratik	8,44	6,82	334	-0,61	,001
Depresyon Hoşgörülü	7,31	6,53	334	-0,42	,000
Depresyon İlgisiz	17,89	10,15	334	0,74	,000

p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde ise otoriter ve ilgisiz anne-baba tutumu ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişki pozitif ve yüksek düzeyde görülürken, demokratik ve hoşgörülü anne-baba tutumu ile anksiyete düzeyi arasındaki ilişki ise negatif ve orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca tüm bu ilişki bulgular istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir (p<0.05).

Tablo 6: Anne Baba Tutumu ile Anksiyete Düzeyi Arasında Korelasyon Katsayısı Sonuçları

	X	Ss	N	R	p
Anksiyete Otoriter	12,40	8,35	334	0,85	,000
Anksiyete Demokratik	9,69	6,07	334	-0,67	,000
Anksiyete Hoşgörülü	8,31	5,80	334	-0,62	,000
Anksiyete İlgisiz	14,89	6,70	334	0,84	,000

p<0,05

Tablo 7'ye göz atıldığında ise otoriter ve ilgisiz anne-baba tutumu ile stres düzeyi arasındaki ilişki pozitif ve yüksek düzeyde görülürken, demokratik ve hoşgörülü anne-baba tutumu ile stres düzeyi arasındaki ilişki ise negatif ve yine yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Ayrıca tüm bu ilişki bulgular istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir (p<0.05).

Tablo 7: Anne Baba Tutumu ile Stres Düzeyi Arasında Korelasyon Katsayısı Sonuçları

	X	Ss	N	R	p
Stres Otoriter	18,17	9,18	334	0,89	,001
Stres Demokratik	14,25	6,89	334	-0,71	,000
Stres Hoşgörülü	13,34	6,78	334	-0,75	,001
Stres İlgisiz	16,78	7,01	334	0,88	,000

p<0,05

Tablo 5, 6 ve 7'ye genel olarak bakıldığında anne baba tutumunun otoriter, demokratik, hoşgörülü veya ilgisiz olması ile çalışmaya katılan öğrencilerin ruhsal durumları depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri açısından farklılaştığı görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

İlgili çalışma Amasya Üniversitesi öğrencilerinin depresyon, anksiyete ve stres düzeylerinin sıklığı ve yaygınlığını ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Elde edilen bulguların analizleri sonucunda çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetleri ile öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında herhangi anlamlı bir ilişkiye rastlanılmamıştır. İlgili alanyazın tarandığında bu bulguya benzer sonuçlar elde eden çalışmalar söz konusudur (Sabuncuoğlu, 2006).

Ayrıca elde edilen bulguların analizi sonucunda çalışmaya katılan öğrencilerin özgüvenleri ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna benzer olarak Deniz ve Sümer 2010 yılında yaptıkları çalışmada özgüven ile bireylerin depresyon, anksiyete ve stres puanları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bunun yanı sıra araştırmacılar anne baba tutumu ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasındaki ilişkiye bakmışlar ve otoriter ve ilgisiz anne baba tutumu ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında olumlu bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca araştırmacılar demokratik ve hoşgörülü anne-baba tutumu ile depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğunu tespit etmişlerdir. Elde edilen bulguya benzer olarak Düzgün (1995) anne-baba tutumunun öğrencilerin depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri üzerinde etkili olduğunu bulmuştur.

Yukarıda elde edilen bulguların neticesinde araştırmacılar öğrencilerde yaşanan depresyon, anksiyete ve stres durumları ile başa çıkabilme adına birtakım önerilerde bulunmuştur. Bu öneriler:

1. Öğrencileri bilgilendirme ve bilinçlendirme amaçlı seminerler düzenlenmelidir.
2. Okullarda okul rehberlik servisi, il merkezlerinde Rehberlik Araştırma Merkezleri ve üniversitelerin psikolog birimleri öğrencilere her an için yardımcı olmaya hazır olmalıdır.
3. Öğrencilerin özgüvenlerini geliştirici farklı etkinlikler mutlaka işe koşulmalıdır.
4. Otorite ve ilgisizlik gibi olumsuz anne baba tutumlarının ortadan kaldırılması için aileleri bilinçlendirici etkinliklere yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

Akın, A. ve Çetin, B. (2007). Depresyon, anksiyete, stres ölçeği (dasö): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7 (1), 241-268.

Akpınar, B. (2013). Öğretmen adaylarının stres düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından analizi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 229-241.

- Alkın, T. Yemez, B., & Mantar, A. (2011). Anksiyete duyarlılığı ve psikiyatrik bozukluklardaki yeri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(3), 187-193.
- Kapıcı, E. G. (2004). İlköğretim öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma türünün ve sıklığının depresyon, kaygı ve benlik saygısıyla ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (1), 1-13.
- Deniz, M. E. ve Sümer, A. S. (2010). Farklı öz anlayış düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete ve stresin değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35 (158), 115-127.
- Doksat, K. (2003). Depresyon nedir?. *Birinci Basamak İçin Psikiyatri Dergisi*, 1 (2), 25-31.
- Durna, U. (2006). Üniversite öğrencilerinin stres düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20 (1), 319-343.
- Düzgün, Ş. (1995). Lise öğrencilerinin psikolojik belirtileri ile ana baba tutumları arasındaki ilişkiler. Yayınlanmamış Doktora Tezi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Erzurum.
- İlhan, N. Bahadırılı, S., & Toptaner, N. E. (2014). Üniversite öğrencilerinin ruhsal durumları ile sağlık davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4 (4), 207-215.
- Karamustafaloğlu, O. ve Yumrukçal, H. (2011). *Depresyon ve Anksiyete Bozuklukları*. *Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni*, 45 (2), 65-74.
- Köroğlu, E. (2013). DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Köroğlu, E. (2014). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı DSM V. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Özen, D. ve Temizsu, E. (2010). Anksiyete ve depresif bozukluklarda örtüşen ve ayrışan belirtiler. *Psikiyatriye Güncel Yaklaşımlar*, 2 (1), 1-14.
- Sabuncuoğlu, O. (2006). Ergen öğrenciler arasında akran örselenmesi ve depresyon belirtileriyle ilişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 9, 27-35.
- Toros, F., Tot, Ş., & Düzovalı, Ö. (2002). Kronik hastalığı olan çocuklar, anne ve babalarındaki depresyon ve anksiyete düzeyleri. *Klinik Psikiyatri*, 5, 240-247.
- Tuğrul, C. (2000). Stres ve depresyon. *Psikiyatri Dünyası*, 4, 12-17.
- Yıldırım, İ. (1991). Stres ve stresle başa çıkmada gevşeme teknikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 175-189.
- Yılmaz M. ve Ocakbaşı, A. F. (2010). Bir kız öğrenci yurdunda kalan üniversite öğrencilerinin anksiyete düzeylerinin belirlenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, 3 (1), 1-9.